

A követk. július-decemberi folyamán a Jelenkor hetenként rendszeren négyszer, 's a' majdan mutatkozó fejlemény szerint hatszor fog megjelenni. A' szállítási postabér valamennyire csökkent ugyan újabb határozatnál fogva, ámde a' lapkiállítás költsége ahoz mérsékelve sokkal tetemesb arányban növekedett; mindazáltal olcsóság miatt számos részvételre számítva mi a' lehető legjutányosb előfizetési árt mérsékeltük lapunkra nézve, t. i. hetenként négyszeri megjelenésénél Budapesten borítéktalanul házhoz küldve félévre: 5 pft., borítékosan szinte házhoz küldve: 5 frt. 40 kr.; postán kétszeri küldéssel, —minthogy csak kétszer járnak hetenként legtöbb részei 's helyeire az országnak még eddig vidéki postáink—6 fr; hetenként négyszeri küldéssel: 6 frt. 40 kr. pengő. Előfizetést elfogad az egyesült egész haza minden postahivatala; Pesten pedig az uri-utca 453. sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén—hol, mint eddig, egyszersmind a' szerkesztő hivatal létezik, —

FOGLALAT. Magyarország (Legsürgösb teendőink nemzetiségünk ügyében. Királyi kéziratok, 's miniszteri rendeletek. — Vidéki mozgalomok. Debreczen, Gyöngyös, Fejérvár, Czegléd, Nagybánya, Arad, Szabadka, Ujvidék, Zágráb városok, Zemplén, Bereg, Somogy, Esztergom, Turóc, Hont megyék, 's kóvár vidékről; megigazítás Muraközben; a' pesti Rókus körház 's elegy.) külföld. (Ausztria, Anglia, Franciaország, Olaszország.) Értésítő.

MAGYARORSZÁG.

Legsürgösb teendőink a' nemzetiség körül.

A' martiusi napok új életbe sordortak bennünket. Idő kellett, míg új viszonyainkban tájékozhattuk magunkat. A' fordulat vezetői a' haza szilárdításának alapját abban helyezték, ha e' honnak mindegyik lakosa szabad polgárrá tétetik. A' közös jog és közös szabadság egyenlőséget és testvériséget, 's így erőt 's felvirágzást ígért a' hazának. És ime a' történetekben hallatlan undok hálátlanság emelte föl fejét: A' jog megosztás nem közös érdekelt szült, hanem elszakadását egyik népfajnak a' másiktól. A' közös szabadság nem testvéri füzéret hozott, hanem minden nép fajnak felzudulását a' magyar ellen, kik mindnyájan abban egyet értenek, hogy a' magyar eltiporassék, a' közös haza leigáztassék, és szétdarabolassék annyifelé, a' hány rajta a' népfaj. Ezek ellen hazánkat 's nemzetiségünket védeni legsürgösb kötelességünk, 's haszon legigazságosb ügyünkben az ércz- és haszon a' szellemfegyver. E' szellemfegyvert használjuk fel arra, hogy:

1ör. Nemzeti nevelés legyen minden tan- intézetben, egyet sem véve ki, — tehát a' szerbeket sem, mert ók is a' mieink.

2ör. A' nevelésre legnagyobb hatásuk levén a' papok, ezek bár mily vallásuk legyenek, eskedjék meg a) az alkotványra, b) a' magyar nevelésre.

3ör. Eskedjék meg minden rendü tanító, falusi mester, 's a' t. a) az alkotványra, b) a' magyar nevelésre. Ha valamelyik pap, vagy tanító ettől vonakodnék, rögtön mozdíttassék el.

4ör. Büntetés terhe alatt köteleztessék minden szülő gyermekeit bizonyos ideig iskolába járattani.

5ör. Az alkotványra az egész nemzet eskedjék meg helységenként, és 15 évtől fejenként. A' vonakodók haza ellenségeinek tekintessenek.

Ezeket tennünk nem csak elvitázhatlan jogunk, de sőt parancsoló szükségünk van. — Jogunk van erre, mert a' státus szabadon nyulhat oly eszközökhöz, melyek önfentartására szükségesek. Mi nem engedhetjük, hogy a' szláv elem elnyeljen bennünket. Mondják, hogy ez reakciót szülne. Ne hídjük, a' reakció csak fondor ürügy, melynek zászlója alatt régtől czélzott szándékukat terjesztik elleneink. Hát mostani merényeitek melyik akciójának reakciója?*) Félre a' reakció emlegetésével, mellyel akarjátok, hogy hálátlan mozdulatokat még kisujjal se háborítsuk, mert reagáltak.

A' 2dik pontra mondandjék elleneink: a' lelkész nem grammaticus, hogy a' templomban magyar nyelvet tanítson. Nem a' templomban értjük mi, hanem iskolákban, melyek kezeik között vannak; a' hittan mellett szépen megfőrend a' magyar szó. Azután a' lelkészek hazafiúi példája és tanácsa ügyünknek az egész népet megnyerheti, valamint rossz akaratától elvonhatja, mint sokakat már el is vont. Az ellenvetés itt ellenségünket és árulónkat mutatja be. A' papok azok, kik hűveiknek lelkőkre köthetik, hogy a' törvénykötelező erejű; cikkeiben nem szabad válogatni, nem szabad: midőn az egyik tetszik, megtartani, a' másikat elvetni.

A' 4dik pontról a' nevelési miniszteriumnak feladata czélszerűen gondoskodni, 's erélyesen megtartani.

Az 5dik pontnak végrehajtása épen nem lehetetlen; mert ha lehetséges a' katolikusoknál a' többszöri fülbegyónás fejenként, megtörténhetik az eskü is az egész országban egy hónap alatt. Az esküvőkről jegyzőkönyv vagy anyakönyv leendő szükséges. — Ekkor lehetne a' népet felvilágosítani arról, hogy az eskü itt arra való, miszerint az országban élő emberek mind együtt tartanak a' király 's contitutió mellett, 's

*) A' mi akciójuk: jogmegosztás, a' ti reakciótok: rut hálátlanság 's árulás.

hogy így szabadságuk, személyök 's vagyonuk bátorságban legyen. Megértené ekkor a' nép azt is, hogy mind esábitó 's hazaáruló az, ha bár papja vagy püspöke legyen is, ki hite 's esküje megszegésére akarja bírni őt.

Át kell valahára látnunk hibánkat, hogy kerüljük azt, 's tartsuk fen nemzetiségünket. Hibánk pedig az, hogy minden külföldit tárt karokkal fogadunk, több jogokat adunk nekik, mint mennyivel magunk élünk; így p. o. szerbeknek, szászoknak. Hibánk az, hogy minden népek nyelvét megtanuljuk, mindenkivel saját nyelvén beszélünk, 's a' magunkét még honiaktól sem követeljük, hanem mindent jóakaratra hagyunk. Fő hibánk az, hogy az iskolákat nem szeretjük, és nem örködünk a' nemzeti nevelés fölött. Azért ha magyar fenmaradni kíván, magyar nevelést néki mindenütt; mert adjuk meg bár minden nép fajnak békeesség okáért saját nemzetiségét 's biztosítsuk, *azt minden bizonytalansággal ellenünk használadják, mint most a' szabadságot.*

Piri János.

Polgárok! Midőn a' haza veszélyben van, csak a' hazafiak egyetértése mentheti meg azt.

Hazánk alsó része a' pártitűk által megtámadtatott.

Az ellenség visszaverése végett minden karnak egyesülni kell.

Ha egymás között háborgunk, csak ellenségeink erejét neveljük, mert önmagunkat gyengítjük.

A' hazát nem ellenségeink ereje, hanem saját gyengeségünk vesztheti csak el.

Ha akarjuk, hogy a' királyi közénke jőjjön, ha akarjuk, hogy a' magyar haza épsége, szabadsága, becsülete veszélyeztetve ne legyen, csak egy eszme, egy gondolat, egy érzellem foglaljon el bennünket, és ez a' haza védelme. Minden indulat, minden háborgás, minden kitérés, mi ettől elvonhat, legszebb, legszembetűnőbb kincsünket teszi kockára.

Lángoló honszeretet férfias higgadsággal, megfeszített erély, a' körülményeknek gyors, de komoly megfontolásával párosulva teszi lehetővé a' fenyegető veszélyek elhárítását.

Megbüntetésére a' borzasztó eseménynek, melly tegnap az itt tanyázó olasz katonaság egy része által elkövetett, minden lépések megtétettek.

A' további vérontástól, mellyet ez maga után vonhatott volna, megkímélt a' gondviselés és a' főváros polgárainak, a' fővárosi nemzetőrségnek 's a' rend és esend helyreállítása végett kirendelt sorkatonaságnak férfias, de higgadt és fölgerjedésben is megfontoló szelleme.

Ennek egyik diadala az is, hogy az olasz katonaság illető századjai öfensége által is felszólítottán fegyvereiket önként lerakták, és a' nyugott polgárok ezrei közt mentek a' gőzhajóra, mellyen Komáromba szállítatnak fegyvertelenül, hol ellenök a' bünvizsgálat folytatni 's a' törvény itélni fog.

Azon tiszték pedig, kik a' tegnapi szerencsétlen éjszakán a' szenvedélytől vétekre ragadt csapatnál voltak, és azon katonák, kiket a' rögtönj-elővizsgálat súlyosabb váddal terhel, itt maradtak letartóztatva, hogy az önkéntes honvédsereg tisztjeinek 's közvitázeinek befolyásával ellenök a' törvény eljárás haladéktalanul folytatassék 's bevégeztessék.

A' tegnap éji szerencsétlenségnek politikai jelleme nincs. Egy közönséges veszkedés színében jelenik az meg, melly véres összeütközéssé fajult. — Legsiralmosb a' dologban az, hogy többen estek ez összeütközésben mind kétrészről áldozatul, kiknek nemes hivatásuk volt volna vértük a' haza ellenének visszaverésében ontani.

A' vész e' honra az Alduna felől tornyosúl, kinek erő van karjában, kinek szíve van keblében, ki fillérrel vagy kincsesel bír, ott az alkalom, sőt szükség áldozatul hozni mind azt az imádoth hazának megmentésére. Ott van a' csatatér, melly a' király 's alkotvány iránt hűséget esküdtött katonára, a' hazáért vértével áldozni kész honpolgárra vár.

Mind az ellensége e' hazának, mind az a' hon ellenségeinek kezére dolgozik, a' ki a' mult éji szomorú történetből alkalmat merít a' polgárság és katonaság, és a' különböző nemzetiségek között viszátkodást, háborúságot, bizalmatlan-

ságot terjeszteni. Merta' hazának mindenkire szüksége van.

Tehát félre minden személyes érdekekkel, a' haza maga van veszélyben, tehát: a' haza minden előtt.

A' főváros polgárságának, melly magát férfiasan nyugodt viseletével e' mai napon a' nemzet köszönetére érdemesíté, megnyugtatóra fog szolgálni annak tudomása, miszerint a' miniszterium intézkedett, hogy a' kik nemtelen czélok-tól vezéreltetve, a' honpolgárok különböző osztályait egymás ellen lázítják, 's kik a' magyar nemzet ellen bűjtogatnak, bármi helyzetben legyenek is, a' legszigorubb megbüntettesenek, — 's hogy e' végett a' percek szomorú kénytelensége szerint 's a' setétben ólálkodó árulás megsemmisítése végett országszerte rögtönítélő bíróságok állítottak. Az ármány, az árulás, nem fog büntetlenül dálni e' nemzet erejében.

Polgárok! örködjétek a' fővárosban rend és nyugalom fölött. A' ki ezt elősegíti, a' hazát segít megmenteni. Míg a' szív egészséges, a' távol tagok sebei meggyógyíthatók, de ha a' szív beteg a' test meghal.

Egyesüljön minden igaz hazafi az ország megmentésére.

Budapest, június 12kén 1848. Deák Ferencz. Gr. Széchenyi István. Kossuth Lajos. Szemeré Bertalan. Klauzál Gábor. B. Eötvös József. Mészáros.

Rendeletek. 1848diki XXII. t. cz. 9. §. értelemében a' hadügyminiszter előterjesztésére a' nemzetőrséghez ezennel kinevezem: Örnagy és parancsnokul:

Tolnamegyében egy zászlóaljhoz: Perczel Miklóst.

Torontálmegyében szinte egy zászlóaljhoz Török-Becsén'skörnyékén: Rohonczy Lipót czimmel kilépett századost. Budapest, június 8án 1848. István s. k. nádor királyi helytartó. —

Nádor és k. helytartó ő cs. k. fősége által a' vallás és közoktatási miniszter előterjesztésére a' pozsonyi társas káptalanban fokozatos előléptéssel örkanonokká: Kremicska János; kanonokká: Méhes Péter, nagyszombati szentszéki ülnök. Az egri főkáptalanban fokozatos előléptéssel olvasó kanonokká: Roskoványi Ágoston; éneklő kanonokká: Harmos László; örkanonokká: Ferenczy József; székesegyházi főesperestté: Thassy Miklós; pankotai főesperestté: Mészáros Ferenczy; kanonokká: Eperjesy József tiszánai plébános 's tomaji apát; a' pécsi káptalanban utolsó előtti kanonokká: Král József, tiszteletbeli kánonok 's kóvágó-szóllósi plébános; utolsó kanonokká: Peitler Antal püspöki iroda-igazgatója kinevezettek.

I. Legfelsőbb kézirat a' Magyar- 's Erdélyország egybekapcsolása iránt előterjesztett törvényjavaslat megerősítése tárgyában.

Első Ferdinand isten kegyelméből 's a' t.

Méltóságos, tisztelendő, nagyságos 's a' t. Erdély nagyjedelemségünknek Magyarországgal egygyé alakításáról szóló, és általalatos hű KKink és RRink által, folyó év pünkösd hava 30dikán kelt alázatos felirástok mellett megerősítés végett előnkbe fölterjesztett törvényjavaslatot általános kegyelmesen megerősítettük, mellyet ezennel oly meghagyással küldünk vissza, hogy azt legfelsőbb királyi megszentelésünk végett felségünk elébe felküldeni siessetek.

Kiknek többire császári királyi kegyelmünkkel kegyemesen hajlandók maradtunk. — Kelt Innsbruck királyi városunkban, szentiván hó 10dik napján, az urnak ezer nyolczszáznegyven nyolczadik. országlásunknak pedig tizenhatedik évében. —

II. Legfelsőbb királyi rendelet István nádor 's királyi helytartó fenségéhez.

Legmagasabb személyem körüli miniszterem előterjesztésére Mészáros Lázárt gróf Radeczky nevet viselő huszár ezred ezredesét és magyar hadügyminiszteremet tábornoki őrnaggyá neveztem ki.

Kelt Innsbruck városában, június 8án 1848.

Ferdinand. Herczeg Eszterházy Pál.

III. Legfelsőbb kir. rendelet az ausztriai hadügyminiszterhez.

Kedves gróf Bailer Latour: A' legutóbbi magyar or-

szágygyúléson alkotott, 's általam szentesített III. törvény-czikk fogantatva vétele tekintetéből, a magyar hadügyi miniszteremhez az ide rekesztett parancsot bocsátam, miről önt tudósítván, egyszermind oda utasítom, hogy a szükséges intézkedéseket tegye meg, miszerint az ön rendelkezése alatt levő seregek érdekében, Magyarország és kapcsolt részeiben, ugya' határvidékeken és Erdélyben szükségelt minden intézkedések a magyar hadi miniszterem által tétessenek, és hogy az illető hadi parancsnokságoknak a további utasítások is csupán általa adassanak. Egyetemben magyar hadi miniszteremet, és a' Radeckzy nevet viselő ezredbeli ezredest Mészáros Lázárt tábornokká kinevezvém, 's a' kinevezési leiratot királyi helytartómnak István főhercegnek átküldvém.

Insruck, június 10. kén 1848. **Ferdinand.**

IV. Legfelsőbb királyi rendelet a magyar hadügyi miniszterhez.

Kedves Mészáros!

Midőn Magyarországba megérkezvén, on már most hivataloskodását megkezdette: az 1848. évi harmadik törvény-czikk rendelete szerint ezennel parancsolom, hogy a magyar hadügyi miniszteriumom alá rendelt Magyarország és hozzá kapcsolt részeken, nemkülönb Erdélyországban létező főhadi kormányzókat értesítse, miszerint az austriai hadügyi miniszteremnek hatásköre az érintett tartományokban szállásoló katonaságra ki nem terjedvén, minden nemű rendelkezvényeket 's parancsolatokat, mellyek ez előtt az udvari haditanács utján adattak ki, ezentúl kizárólag csak a magyar hadügyi miniszteriumtól veendők, a' határvidékek pedig, a' mennyiben eddig egyenesen az udvari haditanács által igazgattak, ugyan e' tekintetben egyenesen a' magyar hadügyi miniszteriumom parancsai alá rendeltettek; önnök egyzersmind legkegyelmesebben meghagyván, hogy a' mint a' fennemlített törvény-czikk 8. d. szakasza szerint kiadandó legmagasabb saját parancsaim, személyem körüli miniszterem herceg Eszterházy Pál által fognak ellenjegyeztetni, úgy ön a' többi parancsolatokat 's rendelkezvényeket, mellyek mineműségök szerint eddig az udvari haditanács által legkegyelmesebb helybehagyásom alá terjesztettek fel, az 1848. évi 3. d. törvény-czikk 9. d. szakasza értelmében királyi helytartóm fenségese főherceg István határozása alá terjeszse.

Kelt Insruck városában, június 10. kén 1848.

Ferdinand. Herceg Eszterházy Pál.

V. Legfelsőbb királyi rendelet a magyar hadügyi miniszterhez.

Kedves Mészáros!

Miniszterelnököm előterjesztésére azon határvidéki foglyoknak, kik sócsempészkedés, vagy a' vesztégzár áthágása miatt a' hadi tanács által elítéltek, fogságuk hátra levő részét legkegyelmesebben elengedem; önnök meghagyván, hogy e' rendeletem végrehajtását azonnal, és tartalmát a' határvidékeken közhírré tétesse.

Ferdinand. Gr. Batthyány Lajos.

VI. Legfelsőbb királyi rendelet a magyar hadügyi miniszterhez.

Az ausztriai hadügyi miniszterem által fölterjesztett és ide mellékelte jelentéseket, mellyek szerint Dalmátország tenger-melléki vidékei védelmére, és az olasz szabad csapatok részéről fenyegető veszély elhárítására katonai segedelem kívánatik, szükséges tárgyalatása végett azon legkegyelmesebb parancsossal teszem át, hogy Dalmátország védelmére megkívánató segedelemet azonnal a' helyszínére rendelvén, a' Dráva vízénél felállandó őrvonal főlölesleges voltáról, mind a' jelentő bánt, mind Zágrábmegyét kellőleg világostisa fel, egyzersmind pedig a' felől értesítse, miszerint, ha Magyarország irányában ellenséges állást nem foglalnak el, őket nem csak semminemű veszély nem fenyegetheti, de mint a' magyar korona hű jobbágyai minden megtámadás elleni biztosítást egyedül a' magyar hon lakóival, századok óta fennálló szövetség fenntartásában lelhetik fel.

Ferdinand. Hg. Eszterházy Pál.

VII. Legfelsőbb kir. rendelet a magyar hadügyi miniszterhez.

Legmagasabb személyem körüli miniszterium előterjesztésére Bauszner József őrnagyot, Don Miguel nevet viselő gyalog ezredhez alezredesnek, és Torri Tamás kapitányt osászárr Sándor nevet viselő gyalog ezredhez, harmadik őrnagynak neveztem ki. Kelt Insruck városában, jun. 9. 1848. **Ferdinand.** s. k. H. Eszterházy Pál s. k.

VIII. Királyi szövevény-alkotás névelly szász kérelmezők előterjesztésére.

„Mintán erdélyi nagyfejedelemségemnek Magyarországgyal egybekapcsolása az erdélyi rendek által valamennyi szász követek hozzájárulásával egyhangulag elhatározott, és általam meg is erősített volt, ez által pedig Erdélyben levő szász alattvalóimnak sem nemzetisége sem pedig szabaddalmi veszélyeztetve, sőt inkább megszilárdítva és megerősítve volnának, örvendek önnöknek nyilváníthatni, hogy aggodalmak alaptalanok, és én önöket azon fogadással bocsátom utnak hazájukba, hogy én hiv szászaimat valamint eddig, ugy

ezután is jogaikban és szabadságaikban oltalmazni fogom, kiket királyi kegyemről és indulatomról biztosítok.“

IX. Királyi válasz a' balázsfalvi oláh nemzetgyűlés küldöttjei előterjesztésére.

„Mint hogy római hitű alattvalóim által a' balázsfalvi nemzeti gyűlésben szerkesztett folyamodványom érdeme az erdélyi országgyűlésen egyhangulag elhatározott, 's általam a' legutóbbi magyar országgyűlésen alkotott VII. tör. cz. képest előlegesen is szentesített egybekapcsolás által megszünt volna, — örvendek az itt levő küldötteket biztosítani, hogy az illető törvény-czikk által, melly különbség nélkül nemzetiség, nyelv, és vallásra nézve minden erdélyi lakosoknak ugyanazon szabadságokat és jogokat adja, — kívánataimnak legnagyobb részben elégtételt, azért is jövendő boldogságuk csupán e' törvény végrehajtásától függ, egyébiránt tántoríthatlan hűségök iránt nyilvánított érzésüket kedvesen fogadom, és önöket királyi kegyem és indulatom felől biztosítom.“

Hadügyi miniszteri értesítések.

I. Azon egyedek, kik hatáskörükhez tartozó hivatalnak különféle osztályainál alkalmazásért folyamodtak, miután minden helyek már betöltve vannak, kérelmeiket irodámban visszavehetik, a' jeles bizonyítványokkal ellátott egyedeiket egyúttal értesítvén, hogy őket jegyzetbe vettem, a' netalán még ezentúl előadandó alkalommal szükségelt kinevezéseknél a' szakbelieket alkalmazandó.

Budán, nyárelő 15. kén 1848.

II. Késő jövelem, és a' közellevő birodalmi országgyűlés okozta roppant teendőknél fogva kénytelen vagyok minden héten csak kétszeri hivatalos fogadásra szorítkozni, 's arra a' keddet és csütörtököt tűzöm ki, a' mikor délelőtti 10 óráig a' főhadi kormány épületében levő irodámban fogadandók.

Budán, nyárelő 15. kén 1848.

III. Mintán a' szerződésileg megrendelt fegyverek csak későbbben érkezendek, ezen, a' jelen veszélyes időkben annyira szükséges hiányt lehetőleg pótolandó, felszólítom mind azon nemzetőröket, kik tulajdon vadászpuskával ellátva, kincstári fegyvert is kaptak, hogy ezeket zászlóaljilag összeszedve mentül hamarabb ide viszsaszolgálják, miszerint velök a' veszélyeztetett vidékre rendelkezhessem:

Budapest, nyárelő 15. kén 1848.

IV. Több ágyútelep kiállításához szükséges közel 500 darab ló megvásárlása Békely őrnagy úrra bízott. Főhivok ennek folytán minden lókereskedőket, és tulajdonosokat, miszerint az alulírt napok- és állomásokon ezen célra alkalmas, már befogva volt lovakat az említett őrnagy úrnak előállítsák; úgy mint:

Telep	Dátum	Óra	Hely
Pesten	folyó hó 19. én	reggel 7 órakor	a' Múzeum udvarán.
Győrött	„ 21. én	„ 7 „	„ a' vásártéren.
Mosonyban	„ 23. án	„ 7 „	„ a' főtéren.
Szombathelyen	„ 25. én	„ 7 „	„
Tolnában	„ 28. in	„ 7 „	„
Székesfejérvárott	„ 30. án	„ 7 „	„ a' vásártéren.

A' lovaknak öt és kilencz év közt, és befogáshoz már szokotaknak kell lenniök.

Mértékre nézve 14 — 16 marokig.

Minden ló nagyságához, és test alkotásához képest 120 — 150 pengő forinttal fizetetik; melly pénz mennyiség minden legkisebb levonás nélkül a' helység előjárója előtt lesz fölveendő.

hadügyi miniszter
Mészáros Lázár s. k.

Ócs. kir. felsége koronás királyunk májushó 26. káról kelt határozata folytán: Marziani Györgyöt, Ernest főherceggal gyalog ezredbeli alezredest, Radeckzy huszár ezred másod ezredesévé kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

A' fordítói hivaltok ekképen töltettek be: horvát nyelvre: Ferenczy József; szerbre: Philippovics Simon; tótra: Szarvas János; olábra: Jankovics Demeter; olaszra: Messi Antal; francziára: Draut Lipót; angolra: Frereich Imre; németre: Remellay Gusztáv.

Kik ezennel föl hivaltak, hogy f. hó 17. én reggel 8 órakor nálam, a' hivatalban jelenjenek meg. —

Budapest, jun. 15. én 1848. belügyi miniszter
Szemer Bertalan.

Vidékimozgalmak.

Köve tv á l a s z t á s o k: Debreczen város polgársága országgyűlési képviselői: Deák Ferencz, Far kas Károly, Tar Károly polgárok. — Székesfejérvár: Batthyány István grófot. — Gyöngyös: Almásy Pált, 's végre Czegléd: Varg a Sándort választá meg. — A' czeplédi választás a' tanács önkénykedése mellett törtévé a' miniszteriumhoz megsemmítéséért folyamodás nyújtott be.

Szabadka, június 9. kén. Hrabovszky pétervárad i parancsnok, 's miniszteri biztos hivatalos levele, ugy a' zentai hatóságától sebes futár által hozzánk küldött felszólítás roppant intézkedésre ráz a városunkat. A' rácz, illy, és szerb rablók sűrű tömegekben tetleges lázadásban törtek ki. E' hó 7. kén Szeremségből berontottak a' csajkás kerületbe, hol is az őrség tetemes része — a' gondjaira bizott nyolcz ágyuval együtt hozzájuk csatlakozott. Ekép rendes hadi erővel is támogatva O Becse felé indult, melly helységet az alaj itandó déli szláv birodalomnak lefoglalván, onnét intézesség az egész Bánság, és Bácskaság meghódítása. A' rablók összes száma mintegy 10 ezerre megy, kik a' goszpodinczei római sánczok közt tölték a' június 8. ai éjt, minthogy a' szerb rendes hadi erő még nem csatlakozott hozzájuk, de mellyet minden perczen várnak.

A' magyar érzelmű helységek e' hírek hallatára vilámgyorsaság, 's hősi elszántsággal lépnek a' térre, mellyen a' veszélyeztetett édes hazamentendő meg. Nagy baj, hogy fegyvere a' népnek nincs, 's hogy a' miniszterium ezt majdnem utolsó teendőnek tartá a' kezdő napokban. A' nemzet-őrség igen kevés helyen van rendezve, de fegyverben gyakorolva sehol, hadi eszközök mindenütt hiányoznak, ellenben a' rablók muszka próbás fegyverekkel látvák el. Bizony jó lett volna, ha a' miniszterium kissé többet hajtv a' sajtó felszólításra mindenképen a' honvédsereg rendezését sürgette volna; 's nem elégedve be csupán azzal, hogy a' hazát vesztben lenni kikiáltassa, mit akár mellyik táblabíró megtehetett — hanem a' kezébe letett széles hatalomnál fogva minden kovács, és lakatos műhely elé katonát kell vala állitnia, 's szigoruan megparancsolni, hogy míg a' haza kellőleg ellátva nincs, minden egyéb munka tilos, 's csupán fegyvert szabad, és kell kovácsolni. Aztán a' gömöri hámorok, meg a' mármarosiak illy esetben szinte igénybe vehetők voltak, 's a' helyett, hogy az Angliában megrendelt puskák és szuronyokra keresztbe fűzött karokkal kényelmesen várakozott a' miniszterium, gyártatott és teremtett volna itthon annyit, és olyat, mennyit a' körülmények, 's minőt a' rögtönzés engedett.

Ezen észrevétel, melly becsületes lelkemből származik, el nem hallgathatam, mert mi itt a' déli részeken a' legiszonyabb jövőnek vagyunk kitéve; ellenségünk nem mivelte nép, nem is tábor; hanem rabló-zsivány banda, melly előtt nincs semmi szent, semmi jogos. Személyünk, vagyonunk, erényünk, házi istenünk a' szentségtelenítés dühének tételvék ki. Az egész déli alvidék tehetősb népsége vándor talpon áll; ki se mer hon maradni; meg mindenki és siet, merre, és hova futhat. A' rémülés általános, az ijedség fél örültekétevé a' békés lakosokat.

És hol az erő, mellyre támaszkodhatunk? K i s s E r n e s z t ezredesnek van néhány vitéz embere, kikhez tegnap még hírszerint vagy 5,000 kaszás is csatlakozott, — C s e r n o v i c h is rendelkezhetik vagy 2 ezerről; de mi ez olly erő irányában, mellynek forrása Pétervár? Mi Hrabovszkyt tetlen embernek ismerjük, 's elvesztők benne bizalmunkat, nem azon lelkesedés, és katonai határozott szigorral fogott a' rábizottak kezeléséhez, mint minővel fognia elvállalt kötelessége parancsolá; nem hijányoznak ollyak sem, kik őt a' rabló J e l l a s i c h czimborájának vádoják; én ezt nem hiszem, 's józanabbaink sem, de annyit mondhatlan; miszerint Hrabovszky a' leglágabban teljesíti feladatát. — Csak nem járt miniszteri iskolában?

A' határőrökre, minthogy alkalmas időkben vezérlő emberekről gondoskodás nem történt, egész bátorsággal támaszkodunk nem lehet; megtörténhetik, hogy velünk tartanak, de az is: hogy ellenünk csatázzanak; mert a' propagandában bőven aranyozott argumentumokkal spēkeli utasításit, — 's ez esetben mit teendők leszünk? A' székeleyek jövelemének híre igen jó hatással volt, csak hogy e' remény lohadni kezd, részint mert mind ez ideig legkevesebb se teljesült belőle, részint mert a' propaganda küldönczei azon hírt terjesztik: hogy szászok az uniót el nem ismerik, hogy az unióra szavazott követeiket fel fogják akasztatni, 's hogy ez érdemben a' számos oláhság is melléjük csatlakozott. Ekép székeley barátink eléggé elfoglalvák hon, 's ha akarnának — sem jöhetnek Szegedre; mert ezen fölül a' moldvai propaganda meg lehetős haderővel Erdély keleti határit bolygatja, 's ez a' székeleyeket fel fogja tartani utjokban.

Lássák önök, mi délvidékiek illy esetben nem merünk másban bizni, mint a' tíz ezer önkénytesben, kiket a' miniszterium Pesten összpontosított; ezek a' hazának, 's nekünk igen jó szolgálatot tehetnek, 's valamint azon sorkatonákban kikeről a' lapok régen beszéltek, hogy a' hadminiszter rendelete folytán az ország felé indulóban vagynak.

Epen most hallom; hogy a' rablók a' goszpodinczei sánczokat elhagyják, 's Becse felé vagynak sebes indulóval. Én is megyek polgártársim társaságában Zentára, ki fogjuk állni,

*) Kivált ha a' miniszterium annak rende szerit gondoskodott volna ruházat, fegyver, és begyakorlattásról. Ekkor tán le se mészároztak volna közülök néhányat. Szerk.

édes hazánk védelme mellett a' legerősebb tüzet, élni halni egyiránt készek érte. Ha fogamat olt nem hagyom, tudósítani fogom önt a' kimenetelről, mely — isten adja, hogy szerencsés és legyen.

M. X.
Szabadkáról, június 10kén. Aggasztó helyzetből néhány sort: Tegnap délutáni futárral vettük a' tudósítást, hogy a' pétervárad-i szerémi- és csajkás vidéki községek fölzendültek, kikhez a' végvidéki katonaságból mintegy 1000 csatlakozva, Tittel várát vagy inkább városát bevették, onnét a' legnagyobbn nyolcz ágyut elerőszakolván, golyókkal, és mindennemű lőszerrel ellátva, nagy csoportokban Ó-Becse felé nyomulnak, utjokban minden rácz elemet magukhoz sodorván. — E' rabló csoport, — mert egyedül ennek nevezhető, ha rögtöni nagyobb erő által le nem töretik, szét nem zavartatik, iszonyu dulást okozand, 's hazáknak ezen paradicsomi rónáit borzasztó jövőendő várja.

E' hirt minden felé futárok hordák szét. Tüstént meggyeszte fölkelés indított meg. Fegyver szükében vasvilla, és kiegyenesített kaszák lesznek megtámadó, és véd eszközeink. A' szomszéd Kunok, Csongrád is felhivattak segélyre, mert ezen szomszédink 1726ból circiter szomorú emlékeket bírván, midőn t. i. vadráczok ezrei leirhallan dulást okozának határaikban is, tehát nagy a' remény, hogy említett szomszédink is a' vész koráni eltávolítására minden módokat felhasználják.

Bácsmegeye tiszai és alsó járásában, 's itt ott másutt is mintegy 134,000 vadrácz van. E' nép iszonyu vad, dühös, bosszuálló, 's nekünk magyaroknak engesztelhetetlen ellenségünk. Jelszavuk most is, hogy a' hol egy magyart találunk, megnyuzzák fejét, 's hátán dobányt fognak aprítani, 's minden kigondolható kínokat mérnek ránk.

A' megyei nemzetőrök a' fölemlített fegyverekkel Zentán seregelnék össze, eddig mint hírlik, tán mintegy 4000 jött össze. A' féllázadt vadráczok számamár is 1200 meghalad, Zsablya, Temerin 's Földvár közt táboroznak, hová Szervia, 's a' katonai végvidékekről még ezeket várják; 's mindenfelé, hol csak egy rácz lakik, borzasztó proclamációkat hoecsátanak ki. Bács megyét és Banátot mint egykori hazájokat kiegészítő részeit akarják elfoglalni egész Halasig, aztán meg Pestig is! hogy a' déli szláv birodalom határait addig kiterjessék. A' magyarokat pedig e' hazából mely, tőlük elfoglaltatott, minden áron visszakergetik.

Ha Szervia 's a' katonai végvidékek leventéi meg a' bácsi 134,000 néptömegeből a' fegyverfoghatók egyesülhetnek, csak isten láthatja és tudja a' kétése jövőendőkét.

A' lázadók ellen tehát minden eszközeiket felhasználunk, a' többi népei e' megyének mint épen e' pillanatban meghozta a' futár, minden felől ellenök indulnak. — Pétervárad bezáratott, a' hidak felvonattak, a' Dunán levő hajóhid megszakasztatott, a' pétervárad-i és fellegvárból Karlovicz felé és Ujvidékre 150 ágyú szegezett ki. A' vár épületén több gyász lobogó kitűzve. Ujvidék, a' ráczok Bécsé — így nevezik őket, iszonyu félelemben van, embert, mint az onnan ide jöttek beszélik, utzáin a' félelem miatt nem találhatni, mert csak egy intés, és Ujvidék 4—6 óra alatt romba döntve. Csernovics Péter e' vidékekre kiküldött királyibiztos is oda szorultembereivel együtt, Csernovicsot a' ráczok fenyegetik, hogy ha kezükbe kerül, hallatlanul végzendik ki.

Szabadkáról és Zentára onnét legfeljebb több száz nemzetőr fegyverzetten mintegy 300 kocsin ma éjjel 's reggel megindítottak. Minden hadi lábón van. A' gyermekek 's anyák sírnak, a' férfiak arczaín bús komolyság ül. Kiki jövődjét várja.

A' miniszterium tőlünk is futár által mindenről tudósítva van.

Egy pár ezer kúnt a' szabadkai nép sóvárogva vár, kik mint a' toronyór hírlí — már közelitnek e' városhoz segélyül. Midenfelé lárma, zavar, dobolás és fegyverre való felkelés hangzik. Mi lesz belőlünk? Hol van ki ilyenkor esendes kedélyü lehetne? a' jövőendő titkainak kárpitát reszketlen kezekkel tudná föllebenteni? De bizzunk Istenben 's ön erőnkben. Egy érzelem, akarat, és ösztartás győzhet. De alig alig ha köztünk is a' viszály boldogtalanságot nem idézend elő.

Június 11kén. Mai napig az alsó vidékekről megfhozott futári híreink következők: a' szerémi, pétervárad-i, csajkás és részben banát végvidéki zendülők Tittelnél a' Duna-Tisza folyamain keresztül jövet (jun 5kén) Tittelben csoportok össze számra, mintegy 5000, ezek előcsapata a' Zimony 's Karlovicz tájékin egyesült illyr- szerb mintegy 15 16000 mindenféle szemét és rabló seregeknek, kik a' belgrádi nyomdában készülő, 's ellenünk magyarok ellen minden kigondolható gunyos proclamációk által költetvén felsáskaként szaporodnak, 's jönnek ellenünk, hogy (mint őket akarják) minden magyart kiirtsanak, 's hazáknak e' dusteljes szép rónáit a' bánssággal együtt magok közt feloszassák.

E' fanatizált népek szuronyos puskák, kiegyenesített kaszák, vasvillák, buzogány, nyársak 's a' t. illy félékkel fel fegyverzetek. Tittelben az oltani katonaság ellentállása nélkül a' legnagyobb nyolcz ágyut foglalta el ama 5000 főre menő

előcsapat. Az elfoglalt ágyukat, melyek sajkákra készítvék, 's csak talapzaton állanak, kevésbé tudván használni, a' rendes tüzérsséggel — mely ellenök mintegy 4 linia gyalog és 2 lovas ezreddel nyomul aligha szállhat szembe.

Ma úgy vagyunk értesítve, hogy tegnap délután minden részről bekerítették, de még meg nem támadtattak; holnap hihetőleg kedvező híreket fogunk hallani.

A' megyei őrseregek is ellenök, az oda közelebb eső községekből már megindítottak. Tudunkra eddig a' Tisza vidéken (Zentától Temerinig) mintegy 12000 nemzetőr se-reglett össze. Ezeknek is rendes fegyvereik póznára kifeszített kasza, de közben sok puskás is felosztott.

Tegnap egész nap hosszant a' telecska és felsőjárás-banlétező községekből többnyire magyar nemzetőrök száma-ra mintegy 2000-en itt Szabadkán olly vigan vonultak át, mintha lakodalomba mentek volna. De legdühösebbek az úgy nevezett szerb vagy is vadrácz és a' szerémi illyr csoportok ellen a' svábok, 's mondhatni: hogy ezek rendes csapatokra osztva tüzelő fegyverekkel ellátva az ütközetben jó szolgálót tehetnek. Sváb nemzetőrök számra nézve a' megyében mintegy 12000 lehetnek. A' bunyevác sokkac ráczok vagy is római katolikusok a' magyar és németekkel a' leg-szebb testvériséggel mindenekben egyetértének, 's ha rájok bizatnék úgy egy hét alatt a' megyében egy vadrácz sem lenne többé.

A' szomszéd kunok is itt Szabadkán ma küldötteik által készségüket nyilvánítva maga Kis-Kunhalas 1250 gyalog és 250 lovas fegyveres nemzetőrt, ezeken kívül úgy nevezett 300 vadász csapatot ajánlott fel, a' szíves részvét az itt állandóan működő bizottvány részéről köszönettel fogadtatván; de úgy hisszük hogy magunk erejével is kitisztítottatnak e' vidékekről a' zendülők csapatjai

Bács — tudommal a' hazában első mely nemzetőr-seregeit harezra szállítja; ezek olly vigak, 's rendtartók, hogy igazán megérdemlik a' dícséretet. — Meglátjuk millytén borostyánokkal téréndnek viszza. — Sajnos, hogy szuronyos löfegyverek szükében vagyunk, hanem csak amugy more patrio. Pedig a' vész mint az újságok hírlík — másutt is boruval fenyeget ám.

Tájékozódás végett írom, hogy ama zendülők Temerin, Gopodince, Zsablya, 's Tiszaföldvár közti térségeken az úgynevezett római sáncok között táboroznak. Céljuk Csernovics Péter királyi biztos kasszáltassék és a' statárium szüntessék meg. Hogy is ne.

Részemről általános néplázadástól tartok, adja Isten hogy ez ne valósuljon, mert a' nép nálunk mindég csak nép marad, oda szegődik hová a' szerenese kereke fordul.

Ha minden bajaink jó végett érnek, méltán te Deumot tarthatunk.

A' haza oltárára teendő áldozataink roppantak. Az adakozásban túl haladtatni mennyire erőnk engedi nem igen engedjük magunkat. Maga Szabadka városa 40,000 pengő forintot áldoz. Ezen kívül a' magánosok is eddig szépen összeadtak t. i. mintegy két mázsa ezüstöt, és nagy számú terményeket. Az ezüst bográcsoknak a' haza most jó hasznát veheti.

A' megyei adakozások is bőségesen folynak be a' tárczába? Csak aztán látszatja is legyen ám!

Ujvidék, június 12én. Hrabovszky pétervárad-i parancsnok végre kilépett sok gondolkodás után a' tett terére; Karloviczát röppentyűkkel lepeté el, 's mivel a' hazaárulók sem szétszólani, sem engedelmeskedni nem akartak, a' rendes katonai erővel meghozatá őket, 's rövid csatázás után sok vadrácz leszurása, 's agyonlövésével szétverettek.

A' szétosztott rablók összegyűjtésével — állítólag — most Nugent tábornok foglalkozik, ki a' rablókat a' rendes kormány ellen akarja vezetni.

Magány levelek szerint Zágrábban is történtek össze-ütközések a' sorkatonaság, 's a' határorók között; az első győztek, 's a' csatában a' nép által is támogatattak. G a y a' fő lázító elfogott, Jellasiéh pedig, miután a' becsületes horvátokat kincseikből kirablá, tanácsosnak tartá a' megszökést. Mondják: Innsbruckba ment, mit nehéz róla fölteni, minthogy Innsbruckban felséges urunk közelében csupán igazságot várhatni, ez pedig Jellasiéhra nézre igen nagy-szerűen üthetne ki.

S o m o g y b o l. Kaposvár, május fogytán. Hogy hazánkra nehéz jövő vár, hogy a' honlété, vagy nem léte fölött a' legközelebb jövőendő határozand, mindenki tudja. De ha a' vészszel férfiasan szembe szállunk, 's nem engedjük függetlenségünket gyáván rabigáztatni, megelőzhetjük azt, megtarthatjuk 's fölemelhetjük e' 8 százados hazát az európai nemzetek sorába. Így érez felelős miniszteriumunk 's a' vész elhárítására irányzott rendeleteivel irt tapaszt a' nemzet halálaért remegő keblekre. — Ezen rendeletek szolgáltak indokul f. hó 25én tartott rendkívüli bizottványi ülésünknek, mely-

nek kivonatát csak röviden közlöm. Fölszólíttatik a' megye közönsége a' veszélyben forgó hon oltárára teendő áldozatokra, 's ezek beszédésére fő- 's alszolgabírói kerületenként választványok nevezettek ki, a' nemzetőrsereg összseírására kinevezettek pedig munkálataik befejezésére utasítottak.

A' hongyülés f. eszt. jul. 2án meglevén nyitandó, a' követválasztók összseírására kirendelt választványoktól munkálkodásuk eredményét elvárjuk, 's ezzel kapcsolatban a' megye kebelében lakó 's országgy. szavazattal ellátott ország-nagyok névjegyzékét fölterjesztjük. — Fölküldetnek továbbá a' megye térképe, a' nép 's nyelv iránti adatok, úgy a' héberrek véleményvel ellátott összseírásai.

És hogy a' fegyveres erő gyarapítására felállítandó önkéntes nemzetőrség eszméjével a' nép is megbarátkozzék, felhívást intéztünk a' megye közönségéhez 's a' helybeli had-fogadó kormány által megkezdendő toborzáshoz H. A. nyugalmazott kapitányt neveztek ki, a' toborzás költségei felsőbb rendeletig megyénk házi pénztárából fizettetnek. Most midőn e' sorokat írom, délczege ifjak öröm 's bátorságtól sugárzó szemekkel járnak végig utcáinkon hordozva a' három-szin zászlót, mely alá esküdtenek.

Megadattván a' megyének kir. helytartónk által a' rög-tönitőlő bíráskodás; annak kihirdetése és szokott helyekeni kifüggesztése határozatott, 's a' bíróság tagjai megválasztottak. — Bemutatattván elnök alispán által egy a' megyéhez küldött 's illyr külirással ellátott levél, kijelentvén a' bizottvány, miként bár más fajnyelve iránti pietását tiszteli is, de miután a' megyék közti levelezés nyelve a' magyar nyelv törvényleg kitűzetett, ezen levelet nemzetellenies törekvésnek tartja, benne sérelmet lát; miért is felbontatlanul fölterjeszti azt, és sérelme orvosoltatását a' miniszterium elélyességétől elvárja; végre a' kaposvári nemzetőrség abeli folyamodását, hogy helybeli derék főhadnagy J. L. ki a' nemzetőrök tanításában nem kimélve időt és fáradságot buzgósága által közbizalmat és szeretetet nyert, órnagyaul neveztessek ki, a' miniszteriumhoz ajánlattal fölterjesztendjük.

Ezek valának a' tárgyak, mielőtt soraimat bezárnám, fájdalommal említem meg a' vitát, mely az ülés elején M. L. 's K. V. között a' legmélyebb személyeskedéssel folytatott. Polgárok! nincs annak már sem ideje, sem helye, pár hóval ezelőtt csak megjárta, hisz akkor gyűlésink keserű polemizálás voltak, most egységre van szükség, e' nélkül minden intézkedés foganallan. Személyes elvért miért irtó háborut üzenni egy másnak, miért a' közjót háttérbe szorítani? 's újdon nyert polgártársinkat a' térre vezetni, hol a' viszáldós daemona üt fel sátorát; hiszem egyébiránt, miként e' jelenet első és utolsó volt, isten adja: hogy hitem 's jövőndölésem valósuljon. Gáspár Lajos.

Esztérgam vmegye bizottványa júniusban gyűlést tartott, 's kijelenté, hogy az utasítások ideje lejárt. A' Xdik törvényezikk 4ik §sa (faizást illető) kétes értelműnek látszott, 's fölvilágosításért e' megye már előbb a' miniszteriumhoz fölirt, 's e' gyűlésen felolvastattott annak válasza, mellyszerint a' volt jobbagyok fát kapnak mint eddig, 's pedig minden ezért járandó munka nélkül; csak a' nekik eső ágakat tartoznak magoknak összsevágni, és haza takarítani.

A' miniszterium hivatalos „közlönye“ részére rendes közlökül Majer István és Nedeczky Károly választattak a' bizottvány által. — A' hon oltárára gyűjtő küldöttségek vezérei örömmel jelenték, hogy a' hazaszeretet e' megyében nem ezíra szó, mivel szíves készséggel tettek áldozatok, pedig a' köznép részéről is; a' magy a r o k mégis legbuzgóbbak valának, a' tótok pedig leghidegebbek, úgy hogy különösen C s é v től helység épen vonakodott adakozni, mi megrovás után együgyűségüknek (?) tulajdonítottván, miután utólag csakugyan adományoztak nekik is egy keveset, első alispán ur személyesen fogja őket jó utra hozni. Van több német és tót helység, hol a' nemzetőri eskütől vonakodnak az emberek, ezeket másodalispánunk Járos, Besze, Palkovics mint népkedvelteink kíséretében fogja fölvilágosítani. — 2 szolgabíró, 2 esküt, 1 levéltárnok, egy alszámvevő választása e' hó 24re határozatott.

A' középponti választvány is ez nap t e r t á ülését 's a' követek választását jun. 20ra tüzte ki, T á t kerületben elnökül Besze János, helyettesül Palóczy Tamás, jegyzőül: Závody Albin; K e b e l k u t kerületben pedig elnökül, Palkovics Károly, helyettesül Koller Antal, jegyzőül: Nedeczky Károly választattak. — A' toborzók amugy keletiesen zene, dal, lobogók, tánc, bokréta, sarkantyú-pengéssel, valódilig sajátosan hasiták keresztül a' város utcáit és megye helységeit, sz á z n á l több legény csapott fel, kik gőzösen Komáromba szállítottak, de bizott annyira kifelejtették, hogy fele sem maradt ben. — Megyénkben a' béke és jó rend dícséretes. R. I.

Nagybányán is átestek az epochalis tisztválasztáson. A' kijelölő bizottvány a' törvény és miniszteri rendelet folytán választatték. Ezen alkalommal egy polgártárs igen kor-

szerűleg indítványozá a skontro megvizsgálását, azon indokból, hogy a választók előtt ne legyen kétséges, ki mennyire és hogyan felelt meg hivatalának, azon hivatalnak, mely hivatal embereit az előbbi pecsovis rendszer írás hűbéresei, kiszámítás, önkény, és nepotismusi érdek szerint tölték a nép nyakára? Most látják csak át polgáraink, mennyire hiányos volt az előbbi pedans rendszer. Azon antediluvianus korszakban a kijobban kent, jobban csuszott befelé a tanácsba, mint az, kit nem ajándék, hanem készütsége tett méltóvá. De térjünk az elhagyott fonalhoz. Szóba jött a főnebbi alkalommal annak megvitatása, ha vajjon illy kis városok irányában, mint már Nagybánya is, okadosak és nélkülözhetlenek é a polgármesteri, telekbirói, és alkaptányi hivatalok? Az elsőnek korszerűsége bebizonyítottán, a két utolsó függőben maradt? A tisztválasztáskor a vallási pártszakadás igen szemetszurolog merült föl. Sokan igen kárhozták, hogy választási helyül a szerzetesek udvartéere jelölték ki. Okaik nem helytelenek. Abstract szempontból véve sem találok helyesnek, a bíró és kapitány megválasztásuk előtt tett—azon nyilatkozatát, mely szerint ők, csak az általuk kimondott hivatal akarják elvállalni. Én önknek ezen nyilatkozatában, a nép nyakára tolt erkölcsi kényszerítést látok. Nincs kedvem a törvénynek a hivatal el nem vállalására vonatkozó szavaira figyelmessé tenni önköket. A bíró urnak kár volt egy fiatal ember ellen olly tüzesen korteskedni. Azon fiatal, önknek biztatása nyomán, kétszék közt szépen a pad alatt maradt. Az új választottak közül Fésüs Menyhért polgármester, Harácsék Ignác főjegyző, Agrícola Adolf aljegyző és Lajos György alügyész, véleményem szerint hiven betöltendik helyeiket. Követjelöltek többen léptek fel, köztök Ujjfalussy, és a lelkes Kovács Lajos mint legnépszerűbbek kiemelendők. Hivatás, képesség, érdem, s minden tekintetben a többség bizalmára legméltóbban Kovács Lajos számíthat. — Megírtam Pesten, június 13kán leeresztett sisakkal.

Koffler Viktor.

Zemplénben, május 22kén kezdetelt meg a bizottványüülés, s úgy látszott, kevesen maradtak el a bizottványai tagok közül első napon, később azonban kevesedünk naponként mint szokás, és maradt csak Ujhely vármegye, mi ellen olly csipösen elménczkednek sokan, holott rajtok állana Zemplén vgyét képezni, de nincs béketűrősek, tán kedvök és tehetségök sincs kitarásra, már pedig a tárgyakat lehetlen levén azon parányi időre szoritani, mialatt együtt ülni tetszik — bizony csak nyugodjunk meg, hogy ha mi szétoszunk, legalább praesentes concludant.

Bizottványüülésünket főispán ur nyitotta meg, s vezérlé szilárd kitarással s ritka belátást és tapasztaltságot mutató tapintattal. Tárgyai következők: 1) Az összes miniszteriumhoz, mint mellynek minden tagjai éjjeli nappali törődéssel áldozák fel erejük s tehetségöke, teljes bizodalmat, megelégedést és ragaszkodást tolmácsoló fölrás intéztetik, s midőn a miniszterium, a haza legjelesb s lelkes egyedeiből, a józan közvélemény kifolyásaként van szerkesztve, ama gyanúsításokat, sértegetéseket, mellyek bizonyos lap kiskoru vezetője, s közönsége által elkövetettek a szabadsajtóvali visszaélés,*) sértegetés s élgületlenség közt rója fel a Bizottvány s fölrása pártolására a testvér megyéket is felhija s kijelenti, hogy legfőbb bizodalma bebizonyítására, bár milly áldozattal is készen van. —

2) Az uri bírósákok megszüntével ismét elhalmoztatván a szolgabirói s eskütti hivatal kötelességekkel, 13 eskütti rendszeresített a bizottvány a 21 kerületben, tekintettel levén azon kerületekre, mellyekben rendezett tanácsokkal ellátott községek vannak, azokban az eddigi szolgabirák és esküdtek elegendők. Tizenhárom ifjunak nyilik tehát bizonytalan pálya, s folyamodhatni június 10éig, a folyamodók meg fognak vizsgáltatni, mérteni és fontoltatni, s csak az elég súlyosak terjesztetnek főispáni kinevezés alá. Ez igen jó lehetsemel pro semper, de uraim megtartani hogyan fogjuk majd a jeleseket, midőn eljövend a szabad választás ideje? valóban alig képzelhetni, hogyan juthatni ügyes szorgalmas tisztviselőhöz egyetemes szabad választás mellett, ügyetlen és henyé legények fölött, ha kivált amazok szerények és szegények, ezek tolakodók, és tehetősek, vox populit szerezni boron és pályinkán! Bizony szabad választás szabad munkálkodás. Ha nincs mind, hogy a derék és szorgalmas tisztviselő megtartassék, ha nincs jutalma az érdemnek, sőt megye szamarának tartatik és gunyoltatik a munkás hivatalnok, biz akkor ne panaszkodjunk, hogy vajmi keveset mivelnek a tisztviselők. És pedig ez így megy, a gyűléskedés negyed részidejét, a szolgabirák elleni kifakadozások tarisznyázzák el, s ha van szorgalmas és pontos hivatalnok, annak megtartatása mellett csak egy két szót is alig hallánk valaha, sőt ha a főkörmányzó akart volna is a köz jóért segíteni nélkül, s úgy szerkeszté a kijelölést, a mint illet — már ön-

*) Uraim! önk nem fogják föl a saját állását mellynek ellenében követnek el aztán annyi éretlenséget. Szerk.

kény részre hajlás és minden miatt vádoltatt. Szóval hivatalnokaink 13 esküdtel szaporítottak, a miniszterium jóváhagyása reménylésével, és már elmondott előre, miként ott leszünk a hol voltunk. Így szaporítottak a szolgabirák mezei rendőség tekintetéből 1840ben, majd az esküdtek is, és azért a siker egy mustármagnyit sem mutat fel. Ezt ugyan mondani és jövendőlni könnyű, mert hisz közgyűlésben igen sok hasztalan meddőséget elbeszélhetni, de ha magunkba szállunk, még is megkell vallani, hogy honoráriumáért minden köz hivatalnok meg szolgál, hogy többet is szolgálhatna némellyik, az igaz, de hogy négyannyit kellene fizetni mindenkinek kötelességükhöz képest — mint most, az is tagadhatlan.

3) Az uriszéki bírósákok pótlásául, a törvény értelmében több törvényszék fog rendszeresített. A törvény igen világos, hogy több kerületben állittassanak fel ezen törvényszékek, némellyek még is azt vitatták, hogy a székvárosban állittassék több törvényszék. És nézetüknek a felelős miniszteriumnál is drágább municipium veszélyeztetése emlegetésével akartak népszerűséget szerezni. Holott a municipiumnak semmi ártalmára sincs, ha minél több helyen van igazságszolgáltatás törvényszék, s ha állott a municipium eddig, míg Terében, Homonnán, Tályán és másutt uriszek és uribírósákok tartott, miért ne állna ezután, midőn amaz uriszek rendszeres törvényszékekkel váltattak fel. Hisz a municipium leginkább a közgyűléskedésben nyilvánul, ezt pedig senki sem akarja feloszlatni. Hová düldend a többség a törvényszékekre nézve, még nem tudni, mert fontosabb teendőkre szölitván minisztereink, azokkal foglalkozánk.

4) A nemzetörtség felállítása ott, hol rendezett tanács van, a rendezett tanácsra bizatván s a kir. városokra vonatkozó törvény tisztválasztás tekintetiben a rendezett tanácsu községekre is alkalmaztatván, el van határozva itt, hogy az illy községekben tisztujítás tartassék. Ugy látszik olly értelemben volt a törvény hozás, mintha rendezett tanácsu községeknél kir. városi igazgatásuk lenne vagy most akarná ollyan lábra állítani, azaz hogy egy bíróság lenne nemes és nem nemes féle, de errenézve az új törvény másutt azt mondja, hogy az eddigi bíróságok magok hatóságában a törvény további rendeleteig meghagyatnak. És így mivel meggyünkben minden rendezett tanácsu községben, hadnagyiszk is van, nem érhető el jelenleg az egyenlőség, az egy bíróságban, kövztkezőleg mire való lenne illy községekben a tisztujítás? Ha a tisztviselők úgy választattak volna talán, mint kir. városokban, a népség szabad hozzá járulása nélkül, akkor igen is helye lenne az új törvény szerinti választásnak. De rendezett tanácsu községinkben a kir. városokra nézve jövendőre alkotott választási módnál szabadabban, minden képviselőt és qualificatio nélkül, az összes népség által választatván a tisztviselők, azok nem olly nyomasztólag ülnek a nép nyakán mint a kir. városiak. Határozat lön: hogy a törvényt teljesíteni kellvén, a nemzetörtséget rendezett tanácsal ellátott községekben a tanács állítsa fel és tisztujítás is tartassék. Ha valahol önként összejöve a nemes hadnagyiszk a rendezett tanácsal, s egy bíróság választásban nyugszik meg, ez kivánatos, és megengedendő. (Lám! lám!)

5) Rendezett tanácsal nem bíró községek és helységekben szolgabirák és küldöttségek által levén a nemzetörtség felállítandó, ezen felállítás most csak azon községek és helységekben fog eszközöltetni, hol a nemzetörtség ellen általános ellenszenv nem mutatkozik. (Vége köv.)

Hon t m e g y e n e k f. hó 5én főispáni elnöklet alatt tartott választványi üléseben mindenekelőtt, a létezőn fölül még egy számvevő hivatal felállítása hozatván szönyegre, e hivatalra, derék polgártárs Lábod Gábor urat jelölék ki a kivánat; nem is volt a tisztelt egyedre nézve semmi eltérő vélemény, csupán azt akarták némellyek, hogy a választás, melly a megyei közönséggel előleg tudatva nem volt, formáság tekintetéből, ha nem tovább, legalább más napra halasztassék, hogy a jelöltet ki kívánók magukat az elnöknel jelenthessék; és e fölött sok időfogyasztó szó váltattott; míg az egyetem átlátva, hogy Lábod ellenében ha fellép is valaki, diadalmas bizonynyal nem leendne, Lábodt közakarattal számvevőnek kiáltá ki. Ezután Janicsád ideiglenes kiadó, valóságos kiadóvá választott meg szönböbbséggel Pajor Pál ellenében. Nevezetes volt e gyűlés alatt Boronkay polgártárs indítványa, miszerint az ugynevezett, eddig még tetteg terheket nem viselő n e m e s s é g r e a megyeházépitési kulcs szerint 12. ezer p gó forint vetessék ki kötelezőleg, a haza szükségére fordítandó. —

Paczolay János és többek a nevezett kulcsot különösen az uradalmakra aránytalanul súlyosnak állítván, más kulcs kidolgozást, vagy az egyes magányosoknak az uradalmak ellenében többszörös megrovatását indítványozák. Elhangzott, Boronkay ez indítványának elfogadása után önkéntes adakozásokra hívá fel a választványt, s részéről, míg a honnak szüksége lesz, évenként 100. p gó ftal nyitá meg az adakozások sorát; minek következtében egy aláírási iv bocsátatván körre, az csakhamar szép mennyiségű ajánlatos-

letekkel, mik közt főispánunk 3évre évenkénti 200, Majthényi alispán évenként 100 pft és magyarruhájának, Zsembery Imre ezüstjének felajánlásával sat. irák be magukat — telék meg. A tisztviselőség egy évnegyedi fizetését adá oda. Podhovsky Ede eskütt a megsokasodott perek gyorsabb elintéztetésé tekintetéből minden választványi ülés után törvény székek tartását, Bolgár Gábor főbíró pedig járásoként indítványozá azok rendszerítését, melly indítványok — mikhez többen is szólottak — elvben elfogadtatván, gyakorlatilag mikép leendő szerkesztésükre egy még ma összeülendő bizottvány nevezetett főispán által. Ugyanez eszmék fonalán tevő levelező a nógádi mintára helységenként rendszeresített polgárbíróság iránti indítványát, melly is közhelyesséssel fogadtatván, levelező a törvényszékek alakítására kinevezett bizottványhoz benyújtandó szabályoknak részletes kidolgozására megbízott. Ennyi a mai nap eredménye. Több már a hírlapokból ismeretes miniszteri közrendelet is olvastott. A gyűlés folyamára szabályszerű, többnyire éretten nyugodt, s részint, szépa lelkesülésben saját szokott színvonalát fölülmúló volt. Pedig!..... megfoghatatlan dolgok történtek csak egy estével előbb! Ivánka ellen Laszkary Miklós lépett fel követnek, s pártját, természetesen, nagyban gyöngíté. A volt conservatív párt is vele van tömegestül és egyenként. Hogy Laszkary M. követségre tart igényeket, azt csudálni nem lehet; csak az különös, hogy olly rögtön határozá el magát és pedig Ivánka ellenében! Holnap a megye beldolgai tárgyalatandnak. L.

Arad megye. Tisztikarunk csak az új elemből álló megyei közönség bizalma nyilvánlása mellett akarván hivatalát folytatni, május 27kén a XVII. törvény értelmében helyettesítések történtek. Megyénk új tisztikara következőleg alakult: első alispán Vörös Antal, második Szöke Károly, jegyző: Nagy Sándor, aljegyzők: Káda Péter, Kosztolányi Antal, Popovics Zsigmond, főügyész: Kocsaba Mihály, alügyészek: Náray Imre, Vörös Pál. Főpénztárnokok: idős Sanka Lajos, és Vörös Ignác. Főszolgabirák: Dániel István, Hofbauer Lajos, Spech Imre, Sanka Lajos, és Hedrey Ferencz. Szolgabirák: Csernovics János, Ambrus József, Bíró Imre, Ormos Sándor, Rózsa Ferdinánd, Péterffy Adalbert, Babó Imre, Czárán Antal, Orvos Péter, Kornély Sándor, Kónér József, és Vank János. Esküdtek: Kosztolányi Márton, Langi Ferencz, Bazel János, Lázár Kálmán, Mülek Ferencz, Vank Simon, Kovács Dénes, Meczner Ferencz, Kádas Ferencz, Krisasóry Zsigm., Szigeti József, Köry András, Somogyi Sándor, Rózsa Ödön, Bartha Ferencz, és Paskuz János. Alpénztárnokok: Dániel Lukács, Masztradin József, Izsáky György, és Salamon István. Számvevők: Brünek Károly, Zessényi Antal és Egyed Imre. Mérnök: Glac József. Levéltárnok: Jakabos Benjámín. Főorvosok: Rózsa József, és Bittner Imre. Várnagy: Zipser Antal. Selyem felügyelő: Kosztolányi Sándor. Csendszítosok: Szombati Mihály, Stetina Kálmán, Pittner Péter, Györki Mihály, Dénes István és Degre György. — Kormányunk eljárása iránt bizalmat szavadtunk. Meggyünkben a béke és nyugalom általános.

Arad városa tisztujításában mellyet mult számunk közölt, a német, oláh, és rácz érdekek hangosan követeltettek. A magyar elem, mellynek élén Arad értelmisége áll, szerény és engedékeny volt. Városunkban a nemzetörtség leg-silányabb lábón áll. Megfagyaszták azt a mult tanács kárhozatos muladékosága, és érdek hajhászó föllépései. Helyesen történt, hogy még csak sarjadékát is kiirtá a tisztujítás. Már magába véve ez istetes nyereség.

Bereg megye, munkácsi kerületéből a legközelebb megnyitandó nemzeti gyűlésre két követjelölt vagyon. A kerület minden értelmesei, kikhez tartozik a kerülethez ujabban csatló néhány magyar s német ajku helység; a mostani kor által kivívott alapelvek már régibb idő óta bajnokát, Román Ferenczet, mint szilárd jellemű s több éven által megyei főhivatalát közméltánnyal viselt egyedet, ki szabad röptében magát senki által háttérbe szoritni nem engedé, s ki igaz hazalásága buzgóságáról ismeretes, — tiszta lelkesedéssel obajtják. A másik követjelölt Hajdu Jerom munkácsi görög kath. lelkész, kit lelkészársai az általuk mindeddig a mívelődés legalsóbb fokán tartott orosz nyelvű néptömeg által a kezökben levő lelkifegyverek legnemtelenebb felhasználásával megválasztani eröködnek: a szegény hívó népet hetedizigleni átokkal, gyónáskor az absolutió megtagadásával ijesztik, ha Románra szavaznak (ezen s több a jó érzést sértő tény fölött megyeileg már törvényes vizsgálat is rendeltetett), — s azzal ijesztik a népet, hogy Románt mint munkácsi uradalmi ügyész a gróft akarja felküldeni azért, hogy elvesztett jobbágyit ismét visszanyerhesse, s őket robotoltassa. Számítalan illy színű izgatás, itatással párosítva, mennyire ártalmasok szellemi erőt igénylő új szabadságunknak? azt a nagy közönség itéletére bizzuk; az illyes demoralisatóival erősített hierarchia, orosz ajku s a lelkészek által orosz jellemű is változtatott nép között a panslavis-

musnak nem megvetendő szolgálatot fog tenni, legalább görög e. lelkészeink erélyességén nem mulik, az ezen megyébe tulsulylyal bíró valódi nyers tömeget tulajdon ezél-jaikra felhasználni, legyen az bár erkölcsanba, vallásba, vagy alkotványba ütőző.

Turóc z, május 27. Első alispán elnökle alatt ma a bizottványi gyűlés megnyitván, miután a zsidók öszszeírását, segedelem gyűjtést, országgyűlés tartást tárgyazó miniszteri rendeletek felolvastattak, s azok nyomán czélszerű intézkedések tétettek, jelesül a zsidók öszszeírására s a haza szükségére ajánlások gyűjtése végett küldöttségek nevezettek, Lehoczy Pál indítványára azon pénz, mely a közelebbi nemesi segedelmi kivételből fenmarad, a haza oltására ajánlatott, a mennyiben pedig némely tartozások még kün volnának, azok beszédetése az illető tisztviselőnek szoros kötelességükké tétetett; felajánlatott ezuttal azon pénzösszev is, mely a megyebeli védenyeglet tulajdona. A lázítókat staturális bíróság alá vető rendelet most forma szerint kihirdetett. Ezen az e' kihirdetés előtt elnökileg tett intézkedések helyeseltettek s annak köröztetéséről beadott szolgabírói jelentések, tudomásul vétettek. Miután e' rendelet tótul is tolmácsoltatott, újra a tót nyelven tanácskozás hozatott szóba, mely eleinte némi ingerültségre szolgált okul, főleg azon okbul, mert egy fő tisztviselő által megpendített, s végre vitakozás közepett a' blatniczai iskolamester által tett indítvány következtében a' miniszteriumhoz egy fölrás határozatot, melyben arra kéretik, hogy ha a' törvénytől mostnem állhatni el, nyujtson módott egy alkotandó törvény által, hogy kik magyarul nem tudnak, a' köztanácskozásokban jövendőbentótul is nyilatkozhassanak. — Beadattak ezután a' nemzetiségi s esküdti képességgel bíró egyedekek öszszeírásai: az előbbieket a' miniszteriumhoz fölterjesztendik, az utóbbiak megvizsgálására küldetett ki kötelességeit tétetvén egyszersmind, hogy a' perbefogási törvények és a' büntető bíróság tagjait terjeszse választás végett elő a' jövő gyűlésnek. Közvádlokul tiszt fő és alügyész, vizsgáló bírálk pedig négy járás szolgabírói nevezettek. A' marha hus ára fölemeltetett, következőleg június 3-tól kezdve 14 kr. az ürühus 12 kr. s így fog aránylag a' fagygyu és gyertya is árulattani. A' szolgák foglaltó bármikor fogadhatnak, de a' cselédváltozás csak mindszent napkor történik, a' gabona ára folyvást apad, a' kereskedés pang; téli kényiretű gypju mázs. 40—46 fr. p.

Kövárvidéknek Magyarországgal egyesítése napján egy különös, mondhatom igen különös esemény merült fel a' táblabíró politica tengeréből. Az eset röviden ez: gróf Teleki Sándor fogadá asztalához a' nagyszámu közönséget. Etek.

A' toastirozást a' vendéglő gróf kezdte meg, utána néhányan szólottak, kik között Korbuly Adeodát is. Toastjaiban igen piszkolta, Mártius 15-ét. — Utána b. Wesselényi M. állott fel, ki az előtte szólottak beszéde fonlát fel fogva, hasonlag a' legvadabbul kárhoztatta irányát, s beszédét azon indítvánnyal végzé: szólítsák fel a' törvényhatóságok hivatalosan a' miniszteriumot azon lapnak leendő mielőbbi megszüntetése iránt. (?) Ezen indítványt semmi oldalról nem követé helyeslés. —

Utána Harai Victor beszélt körülbelöl így: én nem szom egyesek egézségeért; nagy emberek mindig voltak, s valamint kicsinyek, lesznek is; én Mártius 15-dikért, az azon napon kivivott szabadsáért üritem poharamat. Ezen zavakra a' báró ingerülten imigy válaszolt: „igen elámitattak azok, kik azt hiszik, hogy a' szabadság napja mártius 15-én vivotott ki, s kik kivívásában fötényezőkül tekintik a' pesti parányi hősöket, a' pesti fiataliságot. Én a' szabadság napját márt. 3-tól datálom, azon időtől, midőn Kossuth barátom erélyes közbevetése folytán a' választóirat elészült; és így a' pesti parányi hősöknek egyéb szerep nem uthatott, mint a' Pozsonyban készített éneket itt Pesten eladolni(?) és e' mellett egy kellemetlen sétat tenni Budára, hol csak az hibázott, hogy követeléseikben meg nem előzhették őket. Kellemetlen sétatnak nevezem azért, mivelhogy igen verte őket az eső.“

Ezen szavak után Pap Zsigmond nevű fiatal állott fel, azon fiatal, ki midőn először toastirozott, hiven megemlékek vigadás közl az istenben boldogult táblabírói karról, és állt az. Ezen kívánságát Wesselényi is nyilványította azon hozzáadással, miszerint a' táblabírói kar nem halt meg, hanem csak pihen, s vesznek táblabírák! Mondám tehát, hogy ki ezeket mondotta az állott fel és beszélt illyeténképen: hidje el a' báró, igen ohajtánám a' szabadság napját nem mártius 15-étől, hanem 1836-tól számítani, midőn annak magasztos érzete a' báró keblében lángra gyuladt, és midőn annyi küzdelmekkel kelle találkoznia Szatmár megye teremében, de mégis kellő deferentiával tudok iseltetni a' pesti fiataliság, a' báró által ugy nevezelt parányi hősök iránt, kik a' forradalomban tényleges részt vet-

tek, s kikkrol mint ismerőimről állíthatom, miszerint nemesek most, de (ha ott vannak) 1836-ban is készek voltak volna életüket áldozni a' szabadság váltásáért.

Báró: hallgattak volna, mint a' nyul, — **fiatal:** a' minő bizonyossággal mondja azt ön, ép ollyannal mondhatom: hogy az olasz francia és bécsi esem ények közbe nem jöttével Kossuth Lajos is hallgatott volna, mint a' nyul. **Báró:** „ez rágalom, ez hazugság, hogy hívják a' szót, köztünk élet halál határozzon, van e' pisztoly? —

Néhány tekintetes táblabíró ura' fiatalnak rohant, hogy leüsse, s ha Teleki Sándor enged, rosz következésüvé válhatott dühösségök. — A' fiatal megkérte a' bárót, ki maga részéről megengedett, de azt mondá: hogy Kossuth barátjától bocsánatot kell kérnie; a' fiatal erre azt mondá, hogy őt Kossuthól, Kossuthot tőle elkülöníteni még gondolatban sem tudja, és ezután szent lón a' békeség. A' báró igen szereti a' gazsulirozást, eszmői elavultak, táblabíróiak 'sat. 'sat.

Muraköz június 3-án. Ismérjük meg egymást, mert nem tudva, mint állnak ügyeink honunk részeiben, nem tájékozhatunk! pedig ki tájékozni nem tud: utat vesz. — Előtünk kettő az út, egyik a' szabad létéhez, — e' nemzet nagy temetőjéhez vezethet a' másik, szükség ismernünk magunkat.

Ezért vonjuk le az álszint, melyet hazug vagy tudatlan eszet mázol 60 ezer lakosra, és reánk. Reméllük a' tiszt. szerkesztőség nem zárja utunkat. A' Jelenkor 61ik számában magán-levelezés után ezt olvastuk: „az illyr mozgalmak nemzetellenes működései ácsaptak már Zalamegye muraközi járásába is, hol többnyire horvát nyelvű lakosok vannak. A' zágrabi püspökmegyéhez tartozó lelkészek voltak a' fő izgatók. —

E' sorok nem igazak*). Az illyr működések ide nem csaptak, gátot erélyes tisztviselőink vetettek nekik. Ezek magyarábul tudja népünk, mit kell tenni az illyrekkal, ha innen a' Dráván szerepelnek. Lelkészek tisztviselőinkkel egyet-értve, együtt működünk. Azért csak egyszerűen utasítjuk vissza a' magán-levelező állítását, s hinni ohajtván, hogy tudatlanságban volt, felszólítjuk: jöjjön körünkbe s látni fogja: miként itt a' lelkészek csak lelkészek, és magyar polgárok, s épen nem fő fő illyr izgatók. Hogy a' zágrabi püspökséghez tartozunk, püspökünknek mint előjárónknak tisztelettel engedelmeskedünk az igaz. De tőle akár miniszteriumunk, akár nemzetiségünk elleni rendelést nem kaptunk, illyest elfogadni nem fogunk.

Vagy tán azt értette levelező, hogy egy növendék pap, kit Muraköz szül, de a' zágrabi szellem regenerált: kezdett, áme akkor jó lett volna részletesen írni s megírni azt is, hogy tüstént oda illant vissza, honnan jött; mert ezen ifju hálátlan gyermeke föld anyáknak, kit honosink méltó megvetése kísér, minket nem képviselhet és büne minket nem szennyezhet. —

Félre azért a' gyanúsítással — nincs reá időnk. Félre az önolvasztással, ez elleneink irányában nem táktika. Irjunk igazat, vagy semmit; mindenekelőtt pedig tegyünk!

Mi, kiket a' sors keze ide helyezett, hogy az illyr fondorkodásokat legközelebről lássuk: nem feletkezünk meg polgári kötelességünkről s bármi veszély környezze e' hazát: tudandjuk hogy benne születünk. Ha dicsó leend egykor: árnyékában akarunk nyugodni, ha megdül: poraink födjék el.**) **Több muraközi lelkész és segédek.**

Polgári Rokus-kórház. A' felfüggesztve volt kórházi gondnok, és ellenőr különféle csempészkedésekről vádoltatván, miután a' városi tiszt ügyész azokat elegendőkép hitelszerű okmányokkal be nem bizonyította, felfüggesztésük alól fölmentettek; a' kezelési hanyagság, rendtelenség, s okozott zavarok végett azonban büntetésül csupán felfüggesztésük ideje tudatott be, s így szegények eleget bünhöttek! — Hallottuk, hogy Hepesvári Antal t. tanácsnok elnöksége alatti küldöttség által rögtön hivatalaikba már be is vezettek.

A' kizsenvedettek (?) tehát már segítve volna, de vajjon van e' közház intézetének avval nyeresége, ha a' közvélemény előtt tudva levő rendtelenség, hanyagság, és zavarok végett büntetett hivatalnokok kezében hagyatnék meg a' kezelés? ez már más kérdés, azért uraim az átadást kár volt olly igen rögtönözni, ha a' közelebb választandó új tanácsot az e' fölötti intézkedésre be nem vártatok, ám lássatok, ha kudarcot vallatok; — mert itt ezentul nem személyes érdekről lesz a' szó, hanem egy nagyszerű jótékony intézet javáról — a' közös polgárság érdekéről, s igényeiről; ugy nem különben olly kezelő tisztviselőkről, kiknek e' szakbeli ismereteik, és ernyedetlen hivataloskodási buzgalmuk az intézet ezéljait biztosítják.

Egy a' többiért.

*) Igen, igen örvendünk, ha hogy így van. Szerk.

**) Éljenek. Szerk.

A' Vasa magyar gyalogság Bécsből fővárosunkba megérkezett, s egy része már el is szállított Hrabovszky rendelkezése alá. Derék fiuk, alig várják, hogy ráczokat ehessenek. —

A' pesti választók tegnap kezdék meg a' hivatalnokok-rai szavazást; főpolgármester lett Rottenbiller L. főbíró: Szász M. A' radícal kör tagjainak meg nem jelenése miatt kevesebbésgben maradt.

A' székesfejevári káptalan küldöttsége tegnap jelent meg kormányunknál, hol szónoka — a' főprépost által kijelenté: miként a' káptalan nem csak jóságot szívesen ereszté a' status gondjai alá, de életét is a' hazának szentelendi, ha kell; a' cultusminisztert pedig megkérte, hogy a' kanonokok évi fizetésére nézve lajstromot dolgoznék ki. 3000 pfrt egy kanonoknak utig elég, még marad is a' szegények számára. — Mondják: hogy e' remek példát legelőször is az esztergami, egri, és kalocsai főkáptalanok követendik, azután pedig a' püspökök. — Ugy legyen Amen.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. A' táborból érkezett hírek szerint az osztrákok Trevisot ismét megszállták, Radezky hadának egy részével csak ugyan Vicenza felé tart, hogy e' pont elfoglalása által a' Velence ellen működő táborral az öszszekötést helyreállítsa. — Durandó jun. 6-án mintegy 14 ezer emberrel Vicenzában volt.

Bozzoloból június 4-éről írják: Ugy látszik, hogy az osztrákok utolsó kísérletet szándokoznak tenni; az Osone folyam hidján hidföt építének, s mindenütt védelmi készülékekkel látják el hadlábaikat, kiváltképp pedig láthatók ezen védintézkedések Sette Frati mellett azon esetre, ha valahogy visszavonulni kénytelenítettnek. — Jun. 6-án egy trieszti gőzös a' sardiniai hajó sereg parancsnoka Albini által feltartóztatott, s a' kikötőbe visszautasított. A' hajókapitány előmutatá papirjait, melyek a' hatalmassági consulok által a' biztosító aláírások, s megerősítésekkel ellátva voltak, s melyben az admiral irányában hivatkozás történt Károly Albert abeli nyilatkozatára, — miszerint tengeri erejének az Adiráni megjelenése semmi akadályt se teend a' kereskedésnek; erre azonban az admiral igen értelmesen kijelenté: miként Károly Albert ő felsége Triest város ostromállapotba tételét most már elhatározta, s ezen szándoka a' várossal, s az illető hatalmassági consulokkal még ma tudatni fog. E' hirre Triest város ürülni kezd.

Prágában f. hó 12-kén komoly események változták egymást. A' nevezett napon tartatott a' csehek, és tartományi németek közt a' testvérisülés ünnepe. Az ott jelen voltak viszatéréskor némi öszszekoczezanásba jöttek a' katonasággal; s minthogy a' nép már az előtt megkísérté valahogy lemondásra birni Windisgracz tábornokot, most az alkalom kedvezvén a' kísérletet ismételni tartá jónak, s a' parancsnokot maeskazene, vagy más valami ehez hasonló demonstrációval kezdé tisztelni. A' katonaság közelépezt olly viselettel, mint nálunk Budán. A' parancsnok neje az ablakon nézett ki, s gúnyosan mosolyga a' futva menekülőkre; ezt egy cseh pisztolyával agyonlötte, s megkezdett a' mérsárlás; a' nép barricádokat rögtönzött, s elszántan védte magát, de végre is a' gyakorlottabb erő által legyőzve, s szétüzetett. A' vérengzés késő ijég tartott, s több százról beszélnek, kik holt tetemeikkel fedik a' csatasíkot. Egy kapuzinus 5 óráig védett egy barricadát. — A' közlekedés megszakasztott, a' nők pisztolyokkal fegyverzetten járnak.

ANGLIA. A' spanyol udvar iránti viselete Bulwer követnek, s Palmerston kül politikája foglalkodtatá e' napokban a' házat s a' sajtót. — Bulwer viselete helyeseltetett, egyébiránt Palmerston politikája sok támadóra talál. — A' népmozgalmak mind a' 3 szigeten sürüböndek s mi, aggályt adhat a' kormánynak, az: hogy a' vagyonosabb osztály mely az első chartistai föllépéskor a' rend fentartása mellett olly példás buzgóságot tanusított, e' buzgóságában igen lehangolva jelenik meg, sőt egyes tömegek elszélesztése helyett egyenesen azokhoz csatlakozik. Irlandban minden perczen a' legföltelelenebb néplázadástól félnek.

FRANCIAORSZÁG. A' június 5-ki nemzeti gyűlésben a' belügyminiszter Recurt következő törvényjavaslatot terjesztett a' képviselők elő: Azon napszámok, kik az első felszólításra nem fognak a' városból eltávozni, 6 hónaptól 2 esztendőig, kik a' másodikra sem távoznának el, 2 esztendőtől 5-ig, s végre kika' harmadik felhívást e' méltaják figyelmökre, azok 5—10 évig terjedő börtön büntetésre ítéltesenek. Ezen javaslat hevesen tamadtatott meg, mennyiben az az emberjogi, és személy szabadságot egyenesen czélozza megtámadni, azonban a' többség a' rend kellő biztosítása nélkül nem látván lehetségesnek a' kormányzást, s így a' respublicát se, a' javaslat elfogadására szavazott. — Ugyan-ezen ülésben tétetett közzé a' rendelet, hogy Bethmont igazságügyi miniszterré neveztetett ki.

A' Meczi telepigazgatóság telegraphi sürgöny utján

